

(המשך מעמוד 9)

בפעולותיהם נגד הקצין שטיינברג וחבריו (העולם הזה 978). לא היססו מלנצל גם הפעם את הסעיף הצרכייהם. הם החזיקו את כהן במעצר משך ארבעים יום, סרבו להענות לבקשת סניגורו אריה מרינסקי לשחררו בערבות.

מרינסקי פנה לעזרת בית הדין הגבוה לצדק, בבקשת צו-על-תנאי שלו, ציין מרינסקי כי כהן נאצר באשמה פלילית מובהקת, אינו יכול להעזר בהתאם לסעיף סדר או משמעת.

השבוע, יום אחד לפני שהמפקח הכללי של המשטרה היה חייב להופיע בפני בית-הדין העליון, לנמק מדוע ימשיך להחזיק במעצר את פקודו כהן, מיהרו קציני-משטרה מחוז תל-אביב להביא את כהן בפני שופט השלום יהודה טרייבש, ביקשו להוציא נגדו צו-מעצר. הם ידעו כי כל החלטה חיובית של בית-הדין העליון בעניינו של כהן, עלולה לחסום בפניהם את הדרך הקלה לעצור את פקודיהם בכל שעה הנראית להם נוחה לכך - כי החלטה כזו של בית-הדין העליון היתה יוצרת תקדים המעמיד את הסעיף האמור על משמעתו המצומצמת בלבד; מעצר על עברות משמעת וסדר.

הפגנות

זוכות לאומ"י

האחד במאי, 1959, הפגין כל מה שהיה צפוי מחג הפועלים: שדי הפירוד התרוצצו כרגיל בקרב הסתרות העובדים, המפלגות צעדו כל אחת בנפרד, שרים נאמו, עסקנים הניחו אבני-יסוד, רוב העתונים היוםניים לא הופיעו ואלה שהופיעו ניערו את האבק ממאמרי השנה הקודמת ושאלו מה טעם יש עוד לחג האדום.

אלא שתשומת-הלב לא היתה נתונה למאורעות אלה. עשרות הצלמים והעתונאים שעיטו על נצרת, בבוקר האחד במאי, העידו כי זוהי נקודת-המוקד. חג הפועלים היה צריך רק לשמש עילה למסמר היום: ההתנגדות הצפויה בין הקומוניסטים לבין הלאומנים הערביים.

מדרווח כתב "העולם הזה" על מה שקרה בנצרת באותו בוקר:

הדבר הבלוט ביותר ביום זה בנצרת היה, כי תושבי העיר למדו לקח מה השנה שעברת. אז, באחד במאי, התעופפו האבנים לכל הכיוונים ברחובות העיר. מקלות הנופו בזעם, דם נקשר על האספלט. עשרות מפגינים קומוניסטיים הושלכו לבתי-הסוהר במיבצע המוני. סקרנים ועוברי-אורח מצאו את עצמם מעורבים במפתיע - כפצועים או כאסורים.

השנה לא רצו התושבים "עניינים". הם העדיפו לשבת בבתיהם. אלה שגילו חוש למאורעות ציבוריים תפסו עמדות על גג ביתם. ברחובות שרר השקט שלפני עלות המסך. בשלוש נקודות בעיר, לאורך אותו רחוב ראשי, התרכזו גרעיני ההפגנות שהורשו לצעוד בהפרש של שעה בין אחת לשנייה - של מפא"י, הקומוניסטים ומפ"ם. בחצר בית-הממשל הצבאי נערכו מאות שוטרים במיטרה אחרון, כשבידי כל אחד אלה, מגן פח ושקט סנדיביצים. השוטרים הניחו את כליהם בערימות, אכלו את הכריכים בנותח, המתינו בעתודה.

על גבעה סמוכה התרכזו עדינות נוספות של הציפיה הגדולה: מכוניות כיבוי לתותחנים על מפגינים, אמבולנסים, מכוניות-גרגר ומכוניות אסירים מסורבות.

איה הגירורים? בעיר הצביע עתונאי על צעיר אתליטי: "אם יקרה משהו - זה האיש שיתחיל אותו". הצעיר העיף מבט משועמם על הכיכר השוממה ונכנס לאכול מנת חמוס באחת המסעדות.

הפגנת מפא"י עברה, כמצופה, בשקט מוחלט. הצועדים המאולפים נשאו כרזות הסולידאריות המקובלות. איש לא התלהב מכל העניין - גם לא הצועדים עצמם. במרחק כמה מאות מטרים, במקום ריכוזם של המפגינים הקומוניסטיים, שררה אווירה אחרת. תמורת כל-ליניניזם וייפה בהתלהבות חגיגית שיריכלת סובייטית והמנון הלאומי מניח המצריים, המנציח את קרב פורט-סעיד, אללחו אכבר.

"אם ישמינו סיסמאות נגד עבד אל-נאצר, ניבא אחד מנכבדי העיר, "ישפך דם". העיף רב חברו: "אין מה לראוג, הכל יעבור בשקט".

וכן היה. התלהבות המלוכדת עברה כסימ"טות העיר, מילאה את החלל בשירה קצובה על גושיים כמו אייכס גיבורי החייל של ארצות ערב; החינול צא החוצה, אלג'יריה עתה הפסיתו כשותף הצועדים המכוכבים

בדואות, להתגלות לשלטונות תוך זמן קצר ביותר, להביא בעקבותיו נקמה בשבט כולו. הבדואים אינם, לרוב, אנשים נועזים.

מעניין לציין שגם המשטרה סמכה הפעם את ידה על קיומה של רשת-מודיעין ענפה בין שבטי הבדואים. כשכמה מחוקריה הגיעו להשערה כי אמנם היו אלה בדואים שביצעו את הרצח, מיהרו לתת מהלכים לגירסתם, טענו כי תוך ימים מספר יקבלו ידיעות ברורות מי הם מבצעי הרצח. אולם משך השבוע הראשון אחרי הרצח, לא באה הידיעה המבוקשת.

אחת הסברות שהועלו היתה שאת הרצח ביצע בני אותו שבט שרצח לפני שנים את שושנה הרצין צפונית לעין-גדי, וש-חמישה מכניו נרצחו בפעולת תגמול פרטית שבוצעה על-ידי קרוביה של שושנה.

לפי קרומחשבה זה היה הרצח פעולת תגמול חוזרת. גירסא זו אינה מתקבלת על הדעת כיוון שמאו רצח חמשת בני השבט עברו חמש שנים.

האם ביום שוד?

סברה נוספת, שמשום מה נראתה החילה כבאה בחשבון לחוקרי המשטרה, היתה ששוד ויצחק נרצחו בכהנה תחילה על-ידי אחד מחבריהם. סברה זו הועלתה, אחרי שלחוקרים התברר כי בין המטיללים, ואפילו בקבוצת המאסף, נמצא צעיר שהיה תקופה מסוימת חברה של שוד אטינגר.

הוא היה למעשה האיש האחרון שראה את השניים. הוא רצה להשאר יחד עמם, אולם הם שילקוהו בטענה: תיכף נבוא אתה ריכס. הוא היה מזוין ברובה קנדי, שכוד ריו הם אותם הכדורים המזוינים את הרובה האנגלי. כבדיקה הפתולוגית היה אחד ה-ממצאים, כי השניים נורו כנראה על-ידי כדורי-רובה אנגלי.

בשעת החקירה סירב הצעיר לעלות עם השוטרים אל מקום הרצח. לאחר מכן סירב לחלוטין לדבר עם עתונאים על הפרשה. מאחר שגם הוא היה בין היורים בחיפושים אחרי השניים, לא היה כל טעם בבדיקת רובהו, שנלקח לבדיקה. רק במקרה שהיו מוצאים את הקליעים, אפשר היה לדעת מאיזה רובה הם נורו.

אולם חוקרי המשטרה ביטלו מיד את חשדותיהם, כשהתברר מעל-לכליסט שה-שניים נשדדו וחפציהם נלקחו. אי-אפשר היה להניח שאדם יבצע רצח מחיר, יצליח לביים שוד על-ידי העלמת חפצים, ולהצטרף שנהגות הגדולה ביותר אל שאר חבריו.

משום-כך ירדה השערה זו לחלוטין מעל הפרק.

רצח מיר אחת.

אפשרות הרביעית, שנותנה לחוקי-ריים, היתה ההנחה ששני הצעירים נהרגו מכדורים שנורו לעברם על ידי חבריהם, שיצאו לחפשם אחרי שנעדרו. העובדה ש-כמעט כל בעלי-השק בקרב המטיילים ירו בשעת החיפושים, והעובדה שהשק שברשרתם היה מאותו קוטר בו נרצחו השניים, חיוקה אפשרות זאת.

אולם שוב באו עובדות מוכחות והפריכו הנחה זו. הוכח שהשניים נורו מטוח קרוב, כך שאין אפשרות שנהרגו על-ידי כדורים תועים. סברה אחרת, שהשניים נורו על-ידי כדור אחד ששער את שניהם, אינה מתקבלת על הדעת, משום שיצחק נורה בחזהו ואילו שוד נורתה בבכה. למרות שהבדיקה הפתולוגית עדיין לא הוציאה אפשרות זאת מכלל האפשרויות.

המשטרה שניסתה להעלות אפשרות זאת ביום הרצח, נסוגה ממנה בקיצוניות שבוע ימים אחרי הרצח. פירוטומים בלוטים שהופצו על-ידי העתונים, מסרו את גיסת המשטרה כאילו בדיקה באליסטית הכיחיה שלא יתכן ששוד ויצחק נהרגו על-ידי חב-ריהם. הודעה זו מגוחכת, לנוכח העובדה שלא ייתכן כל בדיקה באליסטית ללא מציי את הקליעים. הורו ש שאין כל צורך בבדיקה כדי להוכיח שבעל-השק בסיוול השתמשו בנשקם וירו בסמוך למועד האסון.

סיכום ארבעת הפתרונות לתעלומת הרצח לרגלי המצדה מוכיח, כי אף לא אחד מהם אינו מתקבל על הדעת. כמעט ברור ששוד ויצחק נורו על ידי אדם אחד, שירה קודם ביצחק בחזהו, פגע ביריה שניה בשוד, ש-פנתה עורף וניסתה להתחמק. מי היה ה-איש? זאת החידה. אם לא יחול מפנה בלתי צפוי, יתכן שלא ימצא פתרון לעולם.

הפגנת הקומוניסטים בנצרת* למען ברגוריון ועבד אל-נאצר

עבר, פחות או יותר, בשלום.

משפט

שכר טרחה

משה פישמן היה נתון במצוקה. הוא היה חייב לבחור לו עורך-דין טוב ולעשות זאת במהירות. בבית משפט השלום בפתח-תקפה עמדה נגדו שורה של תיקים בהם נאשם בזיוף המחאות והוצאת כסף בטענות שוא. עורך הדין הפתח-תקפאי, יצחק בראז, אליו פנה פישמן, היה מוכן לעזור, תמורת שכר טרחה מתאים. ברשותו של פישמן לא היו אלא מאה ל"י בלבד. פישמן, שזכר כי בשנת 1956 השליש סכום של 400 ל"י בבית משפט חיפאי, כערבות עצמית ל-שחרור ממעצר בעתן התפרצות, היה מוכן ללכת למעצר, למסור את הכסף לידי בראז. אולם היה זה הרבה יותר קל להשתחרר מהמעצר מלחזור אליו. שופט השלום ה-חיפאי, אליו פנה בראז בבקשה לעצור שנית את פישמן, לא שחרר את סכום ה-ערבות, סרב לעשות זאת, טען כי אין הבר בסמכותו. גם פרקליטות המדינה, בפניה פרש בראז את בקשתו המורה של שולחו, לא היתה מוכנה להענות בחיוב.

השבוע, לאחר שערך-הדין הפתח-תקפאי פנה אל נשיא בית המשפט העליון בלש-כתו, החליט הנשיא יצחק אולשן כי אין כל זכות למועד בעד עציר שהשתחרר ב-ערבות, לחזור למעצרו, ציחה לשחרר את סכום הערבות, להחזיר את פישמן למעצר. אולם לא היה כל צורך בקיום החלטה זו. כשפנה בראז לפרקליט המדינה כדי שו-חבצע את הצו, הוברר כי בעתן ההתפרצות, עליה נעצר לפני שנתיים פישמן, נידון כבר אדם אחר, שלמה הארושי, שהודה בכיזועה.

תזכיר

האפיפיור הציוני

פיתח האישיות העצמית של דויד בן-גוריון עורר השבוע הדים נועמים מימין ומשמאל. אחרי שהעולם הזה (1126) הגנה את תשומת-לב הציבור לעובדה, כי שר הבטחון ניצל ספר רשמי של צה"ל כדי לתאר בו את היתסטוריה באור הרצוני לו-הודיעו השבוע ראשי תנועת-החרות, אחדות-העבודה ומפ"ם כי בעתם להעלות את ה-ענין בממשלה ובכנסת. בינתיים הופיע הספר, הכולל את דברי בן-גוריון במלואם. בין השאר מתעלם ביגוי לחלוטין מכל המא-בק נגד הבריטים ומכל פעולות אצ"ל ולח"י, שעצם קיומם מוזכר רק בקשר עם נסיגות הפרישה אחרי הקמת המדינה. גם הפלמ"ח מוזכר בהרחבה במקשור זה. הסיכום הכל-לי: כמו האפיפיור, לא טעה בן-גוריון מער-לם. צדק עד לפרט האחרון בכל מעשיו ודבריו בחמישים השנים האחרונות בעוד ש-כל שאר המנהיגים והגופים השבו בכל... .

קיסרית חבש היעה השבוע לביקור בישראל, כפי שניבאה זאת תצפית העולם הזה (1126), שהסבירה כי אין בביקור זה כדי לשנות את העובדה הפוליטית היסודית שבשנות ה-נגוס, בקר במצרים ובתורכיה ושהמשלחת החבשית היתה אחת מתשע ה-מזמינות למסיבה האפריקאית בוודווף אס-טוריה, אליה לא הוזמנה ישראל.

* בפלאקס: תמונת לוחמת-חרות חגלי-גידיית נימליה בחרר, שדוגנה למוות וסדינה חוסתס לטאסדיעולם, וחסיטמא: "חופש ללו-חמיטל".